

Імідж учителя фізичної культури очима першокурсника

Гринченко І.Б., Вакслер М.А., Тихонова А.О.

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

Анотація. Стаття присвячена вдосконалюванню професійної підготовки майбутніх учителів фізичного виховання в Педагогічному університеті, а саме проблемі формування позитивного іміджу сучасного вчителя фізичної культури

Ключові слова: імідж, педагогічний імідж, вчитель фізичної культури.

Актуальність. Масштабні зміни в суспільній структурі країни, політичних, економічних та соціокультурних процесах, модернізація освіти висувають нові вимоги до якості підготовки, рівня професіоналізму вчителя.

Основні вимоги до професіоналізму вчителя відображено в Законі України «Про освіту», Національній доктрині розвитку освіти. Реалізація визначених у цих документах завдань потребує підготовки педагогів з потребою самопізнання, творчості, спілкування, краси, які можуть широко мислити, створювати інтелектуальні цінності

Імідж стає наразі необхідним атрибутом соціально-професійних відносин. Традиційно вважається, що професійний успіх вчителя визначається зовнішнім показником діяльності – сумою знань учнів. Проблема іміджу як відображення внутрішньої культури особистості в педагогічній науці майже не досліджувалась [2].

Позитивне сприйняття учнями іміджу педагога є також одним з основних мотивів їх успішної навчальної діяльності. Психологи вважають, що учням подобається предмет тому, що подобається вчителю; з двох способів дії - "переконувати" і "подобатися" - найбільш ефективний другий [4]. Уз в'язку з цим важливо знати, яким хочуть бачити сучасного вчителя фізичної культури самі учні.

Метою даної роботи було висвітлення роботи кафедри спортивних ігор ХНПУ імені Г.С.Сковороди в цьому напрямку.

Виклад основного матеріалу. Крилату фразу старогрецького філософа Ксенофонта : "Ніхто не може нічому навчитися у людини, яка не подобається" можна визнати "першою ластівкою" у напрямі вивчення іміджу.

"Імідж" в перекладі з англійського означає "образ", "зображення". Тоді як в це поняття насправді вкладається значно більше.

Імідж - це образ, уявлення (враження) про об'єкт, що сформувався в психіці (у свідомості або підсвідомості) людей (індивіда) в результаті прямого сприйняття тих або інших характеристик об'єкту, або побічно, через думку інших людей, і що впливає на їх (його) думку, поведінку або дію по відношенню до цього об'єкту [5].

Педагогічний імідж - це уявлення про педагога, що сформувалося в психіці (свідомості або підсвідомості) учнів, або студентів у процесі навчально-виховної діяльності і що спирається на його зовнішні, внутрішні і процесуальні характеристики (за класифікацією Л.М. Мітіної) [3].

Зовнішня складова включає міміку, жести, тембр і силу голосу, костюм, манери, ходу. І перше, що сприймає учень, - це інформація, що йде від зовнішнього вигляду і манери поведінки. Зовнішній вигляд учителя, безумовно, може створити робочий або неробочий настрій на уроці, сприяти або перешкоджати взаєморозумінню, полегшуючи або утруднюючи педагогічне спілкування. Зовнішній вигляд допомагає створити позитивний образ, показати себе не лише симпатичною людиною, але і прекрасним учителем. Учитель фізичної культури всім своїм зовнішнім виглядом повинен розташовувати до себе учнів і дорослих. У манері одягатися проявляється одно з головних правил: красиво виглядати - означає проявляти повагу до навколишніх людей. Вимоги, що пред'являються до зовнішнього вигляду людини, допомагають вчителю фізичної культури, тренеру поліпшити свій професійний імідж і добитися успіху [1].

Внутрішня складова - це внутрішній світ людини, уявлення про загальну культуру особистості, про її моральні і психологічні якості, про педагогічне мислення і рефлексію - про все, що відноситься до душі і розуму.

Чисельні дослідження показують, що імідж "гарного" вчителя в сприйнятті усіх категорій учнів, студентів, і батьків чітко пов'язаний з такими універсальними якостями, як інтерес і любов до вихованця, справедливість, товариськість, урівноваженість, вимогливість, організаторські здібності і інші.

Процесуальна складова іміджу включає емоційну виразність, пристрасність, енергію, швидкість реакцій - все те, що відносять до темпераменту. Сюди ж можна віднести педагогічний артистизм.

До процесуальної складової ми включили також і професійну компетентність вчителя фізичної культури, його володіння необхідними знаннями, вміннями, навичками, що визначають сформованість педагогічної діяльності: вміння подати учбовий матеріал цікаве і доступно, володіння різноманітними технологіями навчання.

У експериментальній роботі зі студентами першого курсу факультету фізичної культури і спорту ХНПУ імені Г.С.Сковороди, на заняттях з СПВ- спеціалізація «спортивні ігри» було запропоновано 9 особистісних якостей, необхідних для майбутнього вчителя фізичної культури [1]: товариськість, справедливість, доброта, вимогливість, почуття гумору, взаєморозуміння, урівноваженість, любов до дітей, стриманість.

З них треба було вибрати 5 найбільш значущих, на їх думку, якостей для учителя фізичної культури і проранжувати їх в порядку убунання.

За ранжуванням ми отримали наступні результати:

- 1 місце - любов до дітей;
- 2 місце - стриманість;
- 3 місце - взаєморозуміння;
- 4 місце - вимогливість;
- 5 місце - почуття гумору.

Отримані результати говорять про таке: з урахуванням того, що в більшості своїй вчителі фізичної культури - чоловіки, їм бракує м'якості й стриманості у вербальному спілкуванні з учнями.

Виходячи із структури іміджу, студентам було запропоновано трьом складовим іміджу вчителя фізичної культури (зовнішня,

процесуальна, внутрішня) присвоїти місця 1, 2, 3. Були отримані наступні результати.

1 місце - внутрішня складова: (моральні якості вчителя);

2 місце - процесуальна складова: (знання предмета, вміння зрозуміло і цікаво провести урок);

3 місце - зовнішня складова: (зовнішність, одяг, вираз обличчя).

Результати дослідження свідчать, що головне для студентів першого курсу, що вчаться на факультеті, в іміджі сучасного учителя фізичної культури - це особистісні якості і професійна компетентність, на третьому місці зовнішні дані.

Усі студенти, що брали участь в експериментальній роботі, виконали індивідуально-дослідницьке завдання, де був схарактеризований "Портрет *ідеального*, на їх погляд, учителя фізичної культури", в якому мали бути відображені три компоненти: зовнішність, процес навчання і особистісні якості педагога.

Спираючись на отримані відповіді нами була складена модель учителя фізичної культури, який би їм подобався:

"Це чоловік (зовнішність і вік не мають великого значення) спортивної статури, з прямою осанкою, одягнений в спортивний костюм під час уроку, а поза уроками - в діловий костюм. Він любить дітей, з почуттям гумору, веселий, стриманий у виразах, розуміючий проблеми як хлопців, так і дівчат. Він веде здоровий спосіб життя, не палить.

Він знає свій предмет і цікаво проводить уроки, пояснює виразно і чітко, допомагаючи тим, у кого не відразу виходить та або інша справа. Відчуває настрій і самопочуття учнів. Не ставить відразу двійки, а дає шанс виправити оцінку".

Висновки.

Таким чином, проблема формування позитивного іміджу вчителя фізичної культури актуальна і на сьогодні. Імідж є у кожного педагога незалежно від його особистих поглядів на цю тему.

Ядро іміджу вчителя фізичної культури в сприйнятті студентів-першокурсників, що вчаться на факультеті фізичного виховання, - це його особистісні і професійні якості. Закоханий в дітей і захоплений своєю роботою, педагог інтуїтивно і свідомо вибирає ті моделі поведінки, які найбільш адекватні до гідності дітей і їх актуальних потреб.

Модель вчителя, який подобається, складена виходячи з написання ІНДЗ на тему: "Портрет ідеального вчителя фізичної культури", повинна сприяти педагогічній рефлексії.

Література:

1. Гайдук Н. О. Теоретичні передумови формування професійного іміджу майбутніх учителів фізичної культури / Н. О. Гайдук // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. – 2010. – № 17(204). – Ч. II. – С. 22–30.
2. Калюжный А.А. Психология формирования имиджа учителя / А.А. Калюжный. – М.: Владос, 2004. – 224 с.
3. Ковальчук Л. Формування іміджу майбутнього вчителя у процесі вивчення педагогічних дисциплін в класичному університеті / Л. Ковальчук // Вісник Львівського університету. – Серія педагогічна. – 2007. – Вип. 22. – С. 65–74.
4. Митина Л.М. Учитель как личность и профессионал / Л.М. Митина. – М.: Дело, 1994. – 128 с.
5. Шепель В.М. Имиджелогия: Секреты личного обаяния / В.М. Шепель. - М. : Культура и спорт : Юнити, 1996.– 320 с.

Інформація об авторах:

Гринченко І.Б. - к.п.н., доцент, доцент кафедри спортивних ігор Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

Вакслер М.А. - старший преподаватель кафедры спортивних ігор Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

Тихонова А.О. - старший преподаватель кафедры спортивних ігор Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

Поступила в редакцію 16.03.2016